

Grundkursus i vandløbsrestaurering

Vejle, 8.-10. maj 2015

Fotos optaget af Thorsten Møller Olesen, Ole Damsgaard, Finn Sivebæk og Jan Nielsen

En fotoserie om,
hvordan en flok naturvenner genskabte et godt ørredvandløb i en kedelig kanal

DTU Aquas grundkursus i vandløbsrestaurering veksler imellem teori inde og praksis ude.
Hvad kræver fiskene, og hvad skal man gøre i praksis ?
Så er man klar til at gå i gang med et projekt, når man kommer hjem

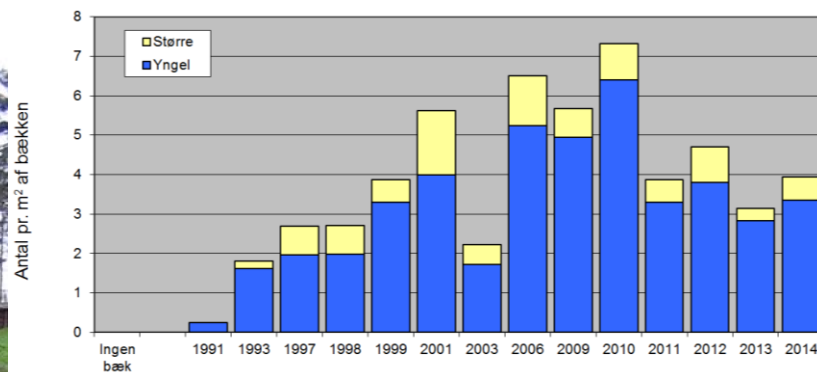
Først en ekskursion til tidligere projekter:

Kvak Møllebæk blev genslynget i 1991, hvor der blev udlagt gydegrus

Ørrederne har klaret sig selv lige siden, altid med store bestande fra gydning

Den naturlige ørredbestand om efteråret i nyskabt bæk ved Kvak Mølle

Desinfektion med Virkon S, så man ikke spreder fiskesygdomme

Finn Sivebæk fortæller om iltmåling og elektrofisker for at undersøge fiskebestanden

Der er masser af nyklækket ørredyngel fra vinterens gydning

Der er også ældre ørreder og bæklampret, som er beskyttet af EU's habitatdirektiv.
Alle lampretter gyder på stryg lige som ørreden.

Jan Nielsen fortæller, hvordan man kan bedømme vandløbets miljøtilstand (faunaklassen) ved at undersøge smådyrene (faunaen).

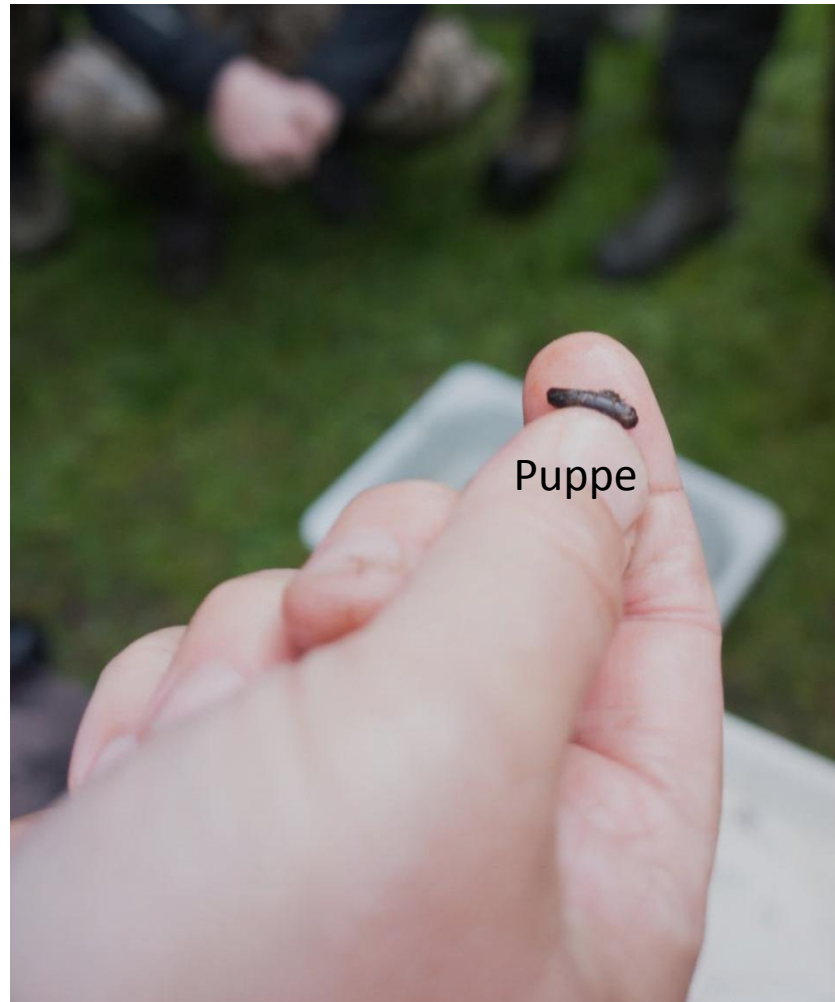

Man ketcher smådyr med en faunaketcher og undersøger dem i en hvid bakke. Desuden undersøger man sten og grene for at finde de mest strømelskende smådyr, der giver en god faunaklasse. Mange af disse er afhængige af, at der er sten, grene og vandplanter.

Vårfluelarven *Rhyacophila* (grøn rovvårflue) kræver sten og rent vand for at klare sig, lige som ørreden. Det er nemt at lære den at kende.

Pupperne er cigarformede, og man finder larverne og pupperne i små stenhuse på de sten, der ligger i bækken.

Frokost i regnvejr

Jennum Bæk: Her lavede en flok kursister en 10 m lang gydebanke for tre år siden

Gydegruset er flyttet flere gange af gydende havørreder, og der er kommet meget yngel.
DTU Aqua har lavet en videofilm om projektet ([link](#))

Slelde Bæk:

Vandstanden i røret blev i 2009 hævet 15 cm ved udlægning af tre gydebanks.

Nu er der god passage gennem røret og gode gydemuligheder på en lang strækning.

Egtved Å

Her skal der nu laves en gydebanke på en strækning, der er kraftigt uddybet uden gydestryg
(foto taget før kurset)

Vejle Kommunes åmænd havde kørt gydegrus og skjulesten ud dagen før kurset.
9 m³ gydegrus og ½ m³ skjulesten pr. gydebanke

85 % gydegrus i str. 16-32 mm
15 % i str. 33-64 mm
Skjulestenene er 10-30 cm i diameter

Landmålerstokke til kontrol af vandstanden før og efter gydebankens etablering

En landmålerstok for hver 10 m, også til kontrol af opstuvningszonens længde

Der fyldes gydegrus i lige nedstrøms "æggestokken", indtil vandstanden er steget 5 cm (til den øverste plastikstrip).

Se evt. DTU Aquas vejledning [link](#)

Nu er vandstanden steget 5 cm. Så fyldes der gydegrus på resten af gydebanken, men vandstanden må ikke stige ved den bagerste stok (nedstrøms)

Glasfiberkøreplader er uundværlige

Resultatet af 1½ times arbejde – en kanal omdannet til et fint ørredvandløb

Der skulle også laves en gydebanke længere opstrøms
(foto taget før kurset).

Her havde kommunens åmænd også deponeret 9 m³ gydegrus og ½ m³ skjulesten

Gydegruset trækkes godt op ad brinkerne, så vandet ikke kan skylle uden om

Skjulestenene skal ligge "tilfældigt" og rodet, så det ser naturligt ud

Et flot gydestryg med mange levesteder og skjul for yngel og smådyr

Glæde og stolthed over et godt stykke arbejde på trods af regnvejret

Næste formiddag skulle fire hold finde egnede steder til restaurering i en bæk.

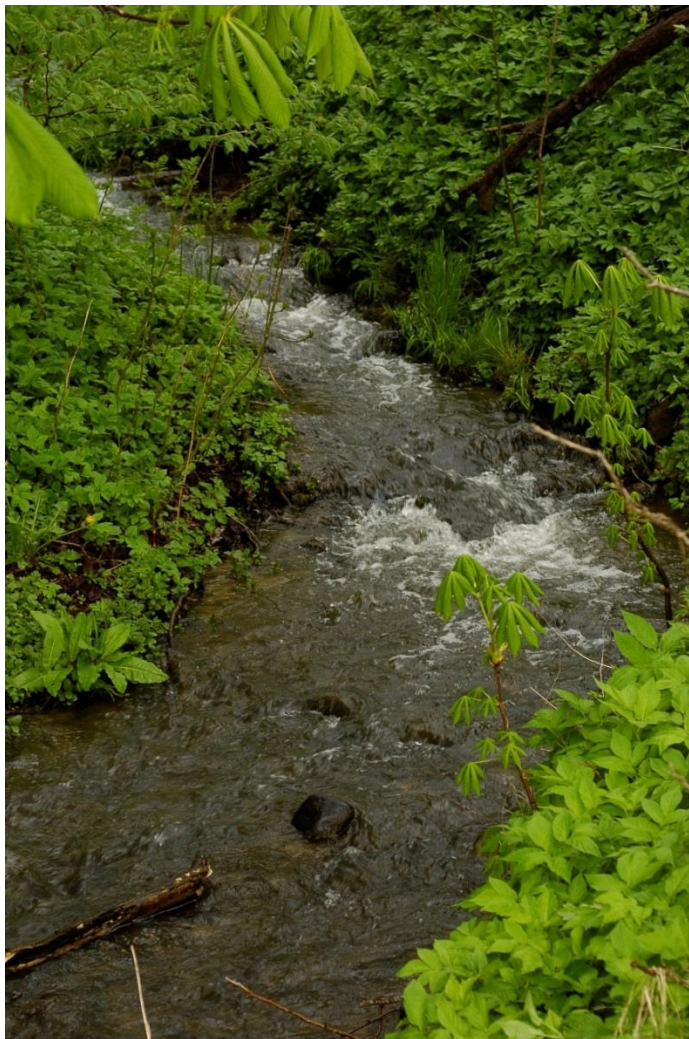
Om eftermiddagen var der møde med "kommunen", som skal give tilladelse til de ønskede restaureringer.

Der måles op til beregning af materialeforbrug på en egnet strækning, hvor en gydebanke ikke vil give problemer med opstuvning

Her er der for meget fald til at lave en gydebanke
- gydegruset vil skylle væk

Kursisterne fandt gode steder til restaurering og lavede gode projektbeskrivelser med beregning af mængderne af gydegrus, skjulesten m.m.

Mødet med kommunen gik fint. Alle kunne argumentere for, at projekterne ikke vil give problemer med opstuvning, lodsejere eller andet.

Fakta og tak til alle involverede

De 21 kursister kom fra hele landet og bidrog med frivilligt arbejde og godt humør.

Danmarks Sportsfiskerforbund arrangerede det praktiske vedr. kursustilmelding, kursussted og administration.

Fiskeplejemidlerne betalte for kurset inkl. kursisternes ophold samt udgifterne til DTU Aquas fiskeplejekonsulenter og kursusledere Finn Sivebæk og Jan Nielsen, der arrangerede selve kurset og var med under hele forløbet.

Vejle Kommune bidrog med løn til de to åmænd, der hjalp forud for kurset.

Vejle Sportsfiskerforening kom med køreplader, redskaber m.m. og havde bl.a. sørget for tilladelser og ansøgning om finansiering af gydegrus og sten fra gruspuljen, der finansieres af fiskeplejemidlerne [link](#).

En anden lokal forening "Saltvandsfiskeren" betalte for leje af en minidumper til at køre gydegrus og skjulesten ud til åen.

En tidligere kursist, Morten Rømer Holm, fortalte lørdag aften om sine erfaringer efter kurset i 2014, hvor han få måneder efter planlagde og gennemførte en flot restaurering.